Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

15.9.2025

VN/693/2025
VN/693/2025-MMM-41

MMMn kirjallinen asiantuntijalausunto ympäristövaliokunnan kuulemiseen ilmastovuosikertomuksesta 2025 (K 16/2025 vp)

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ilmastovuosikertomuksesta 2025. Maa- ja metsätalousministeriö on ollut valmistelemassa ilmastolain (423/2022) 18 §:n mukaista ilmastovuosikertomusta maatalouden, maankäyttösektorin ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen osilta.

Ilmastovuosikertomuksella valtioneuvosto raportoi vuosittain eduskunnalle tiedot kasvihuonekaasujen päästö- ja nielukehityksestä ja arvioi toimien riittävyyttä ilmastolain tavoitteiden saavuttamiseksi sekä lisätoimien tarvetta. Ilmastovuosikertomuksen tehtäviin ei kuulu tarvittavien lisätoimien yksilöinti, vaan niitä valmistellaan ilmastolain mukaisesti muissa prosesseissa. Ilmastovuosikertomuksen taaksepäin katsovan luonteen vuoksi siihen sisällytetyt tiedot ovat usein ehtineet muuttua siinä vaiheessa, kun kertomusta käsitellään eduskunnassa.

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa nostaa ilmastovuosikertomukseen 2025 liittyen ja sitä täydentäen esille seuraavat näkökohdat:

Maatalous

Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä raportoidaan useammalla eri raportointisektorilla (maatalous-, maankäyttö- ja energiasektori). Taakanjakosektorin maataloussektorilla tehtävät toimet vaikuttavat huomattavasti myös maankäyttösektorin päästöihin, joten niiden vaikutusta eri raportointisektoreille on hankala erottaa toisistaan.

Lähde:
Tilastokeskus/Ennakkotieto
15.1.2025

Postiosoite Postadress Postal Address Maa- ja metsätalousministeriö	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

Maatalouden päästöt kaikilla raportointisektoreilla ovat pysyneet suhteellisen tasaisina tarkasteluvuosina 2005–2024. Maatalouden osalta on hyvä huomata, että se ei ole ainoastaan kasvihuonekaasupäästöjen lähde, vaan se on metsien ohella yksi niistä harvoista sektoreista, joka pystyy myös sitomaan ilmakehästä hiiltä maaperään. Suotuisilla viljelykäytännöillä, kuten talviaikaisella kasvipeitteisyydellä, monivuotisilla nurmilla ja kevennetyllä maanmuokkauksella, tämä on mahdollista.

Maatalouteen liittyviä päästövähennystoimia on vuosina 2022 valmistuneissa keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa (KAISU) ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (MISU). Näissä suunnitelmissa on yhteneväisiä toimia maankäyttöön liittyvien päästöjen vähentämiseksi, joten toimet ja niiden vaikutukset ovat osittain päällekkäisiä. Maataloussektorille tulisi erityisesti kehittää keinoja, joilla pystyttäisiin vähentämään kotieläinten ruuansulatukseen ja lantaan sekä peltojen lannoitukseen liittyviä päästöjä. Näihin liittyvien päästövähennystoimien toteuttaminen on haastavaa ilman tuotannon merkittävää vähentämistä.

Turvepellot tuottavat yli puolet kaikista maatalouden päästöistä, vaikka niiden osuus peltoalasta on vain 10 prosenttia. Turvepelloilla tehtävillä päästövähennystoimilla voidaankin saavuttaa kustannustehokkaasti päästövähennyksiä jo kohtuullisen pienillä pinta-aloilla. Tästä syystä suunnitelmissa on useita juuri turvepelloille suunnattuja toimia. Esimerkiksi pohjaveden pinnan nostaminen pellon pinnan tuntumaan on tehokas keino hillitä turpeen hajoamista ja siitä aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uusi kausi alkoi vuoden 2023 alussa. Kansallinen YMP strategiasuunnitelma sisältää useita toimia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi, ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, maaperän hiilivaraston kasvattamiseksi ja ylläpitämiseksi. YMP:in kautta ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista toteuttaa kaikkia maatalouden ilmastonmuutoksen hillintä- tai sopeutumistoimenpiteitä, vaan käyttöön tulisi olla mahdollisuus ottaa myös muita EU:n tai kansallisia toimia.

Vuonna 2024 valmistui turvepeltojen käytön tiekartta, joka esittelee toimenpiteitä, joilla turvepeltojen käyttöä voitaisiin sopeuttaa ympäristötavoitteiden ja maataloustuotannon tarpeisiin vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi valmistui ”Ilmastoviisaat ruokintaratkaisut Suomen maidontuotannossa (IRMA)”-tutkimushanke, missä selvitettiin Euroopan unionissa vuonna 2022 hyväksytyn ensimmäisen pötsimetaanin muodostumista vähentävän rehun lisäaineen, 3-nitro-oksipropanolin (3-NOP; Bovaer® (kauppanimi)), käyttöönottoon liittyviä kysymyksiä suomalaisilla maitotiloilla.

Hallitusohjelman mukaisesti valmistellaan suomalaisen ruuantuotannon pitkän aikavälin strategia ja elintarvikevientiä lisäävä ruoka-alan kasvuohjelma. Strategiatyössä luodaan visio siitä, millainen ruokajärjestelmä Suomessa on vuonna 2040, mitä toimenpiteitä sen saavuttamiseksi tarvitaan ja millaisiin muutoksiin on syytä varautua. Strategiatyö valmistuu vuoden 2025 loppuun mennessä ja kasvuohjelma jatkuu koko hallituskauden.

Ruuan kulutukseen liittyviin päästöjä vähentäviin toimiin kuuluvat muun muassa ravitsemussuositusten noudattaminen ja ruokahävikin vähentäminen. Uudet kansalliset ravitsemussuositukset julkaistiin marraskuussa 2024. Ruokahävikillä on tavoite sen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä.

Julkisilla hankinnoilla ja julkisilla ruokapalveluilla on merkittävä rooli ruokajärjestelmän kestävyyden parantamisessa.

Maankäyttösektori

Maankäyttö, maankäytön muutokset ja metsätalous -sektori (LULUCF) koostuu kuudesta maankäyttöluokasta: metsämaasta, viljelysmaasta, ruohikkoalueista, kosteikoista, rakennetusta alueesta ja muusta maasta sekä puutuotevarastosta.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) on osa ilmastolain mukaista ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää, ja sen toteutumista seurataan mm. ilmastovuosikertomuksessa. Ilmastolaki velvoittaa laatimaan MISUn vähintään joka toinen vaalikausi. Niiden vaalikausien aikana, jolloin ei ole velvollisuutta laatia suunnitelmaa, on kuitenkin arvioitava voimassa olevan suunnitelman ajantasaisuutta ja uusien toimien tarvetta. Maa- ja metsätalousministeriö on käynnistänyt MISUn väliarvioinnin, jossa tarkastellaan suunnitelman ajantasaisuutta ja uusien toimien tarvetta.

MISUn toimenpiteiden tavoiteltu nettovaikutus on vähintään 3 Mt CO2 -ekvivalenttia vuodessa vuoteen 2035 mennessä. Luonnonvarakeskuksen päivitetyn skenaariotarkastelun mukaan tämä tavoite on edelleen saavutettavissa. Tällä hetkellä tavoitteesta on saavutettu noin kolmasosa. MISU kattaa maankäytön muutoksiin, maatalousmaiden hiilidioksidipäästöihin, metsiin ja pitkäikäisiin puutuotteisiin perustuvat päästöjä vähentävät, hiilinieluja ja -varastoja lisäävät toimenpiteet sekä useita erilaisia poikkileikkaavia toimenpiteitä tarvittavan tietopohjan vahvistamiseksi ja osaamisen kehittämiseksi. Ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien, kuten lisääntyvien metsätuhojen, hallinta ja niihin varautuminen, on tärkeää myös hiilivarastojen ja -nielujen säilymisen kannalta.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpanoa on jatkettu esimerkiksi metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmän (METKA), Metsähallituksen omistajapoliittisten linjausten, kansallinen metsästrategia 2035:n (KMS2035) ja yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) toimeenpanon kautta. Metsähallitus jatkaa valtion mailla monikäyttömetsien nettohiilinielun kasvattamista.

Kasvihuonekaasuinventaarion ja seurannan kehittämiseen on vuonna 2024 ohjattu 2 miljoonan euron lisämääräraha (LTAIII, 2024), jotta kansallinen ilmastotyö saadaan näkyväksi ja seurantaa pystytään kehittämään EU LULUCF-asetuksen edellyttämällä tavalla. Noin kolmannes rahoituksesta on ohjattu suoraan kasvihuonekaasuinventaarion menetelmäkehitykseen ja seurantajärjestelmän rakentamiseen. Määrärahalla on käynnistetty myös hankkeet biogeenisen hiilen talteenoton ja hyödyntämisen laskennan sekä metsien aerosolimuodostusta koskevan tutkimuksen kehittämiseen ja uuden tiedon syöttämiseen IPCC:lle ja kansalliseen inventaarioon. Lisäksi hallitus on puoliväliriihessä päättänyt 8 miljoonan euron lisäpanostuksesta, joka on kohdennettu hiilinielujen seurantajärjestelmää kehittävälle hankkeelle. Nämä panostukset kasvihuonekaasuinventaarion ja seurannan kehittämiseen ovat tarpeellisia, jotta EU-velvoitteet voidaan toteuttaa ja kansallinen ilmastotyö saadaan näkyväksi.

Uusimpana toimena hallitus vahvistaa metsien kasvua ja hiilensidontaa ja toteuttaa kansallista metsästrategiaa toimeenpanemalla metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketin. Puoliväliriihen ja lisätalousarvion yhteydessä on esitetty myös rahoitusta paketin toimeenpanolle (riihi 14,9 M €, LTA 12 M €). Toimenpidepaketti kattaa metsien kasvutoimien ja päästövähennystoimien normiohjauksen, taloudellisen ohjauksen ja niitä tukevan informaatio-ohjauksen valmistelun ja toimeenpanon. Paketin toimeenpano vahvistaa metsien kasvua ja ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä tukee ilmastolain tavoitteiden saavuttamista sekä tukee kansallisen metsästrategian ja metsäalan vähähiilitiekarttojen toimeenpanoa. Paketti koostuu seuraavista toimenpiteistä:

- Vahvistetaan metsätuhojen ennaltaehkäisyä ja seurantaa muun muassa metsänomistajien neuvonnan ja viestinnän kautta ja lisäämällä metsäalan toimijoiden osaamista aiheesta.

- Nostetaan METKA-tuen lisämäärärahalla turvemaiden terveyslannoituksen (tuhkalannoitus) vuotuiset työmäärät 40 000 hehtaariin nykyisestä noin 11 000 hehtaarista. Turvemaiden tuhkalannoituksella voidaan lisätä puuston kasvua 1–3 kuutiometriä hehtaarilla vuodessa 20–30 vuoden ajan. Kivennäismailla metsän kasvatuslannoitus on taloudellisesti kannattavaa toimintaa ja sitä voidaan edistää markkinaehtoisesti mahdollisesti myös jakeluvelvoitteen joustomekanismin kautta.

- Luodaan uusi tukijärjestelmä metsäpinta-alan laajentamiseksi. Määrärahaa käytettäisiin avustusten maksamiseen maanomistajille, jotka metsittävät maatalouskäytön ulkopuolelle jääneitä peltolohkoja, turvetuotannosta poistuneita suonpohjia tai ohutturpeisia, heikkotuottoisia peltoja.

- Panostetaan kohdennettuun informaatio-ohjaukseen, jotta metsänomistajat ovat tietoisia riskeistä ja tukijärjestelmienkin kautta uusista mahdollisuuksista hoitaa metsiään kannattavasti ja kestävästi kasvusta ja hiilensidonnasta huolehtien (ml. nopea uudistaminen hakkuun jälkeen, tiheämpänä kasvattaminen ja kiertoaikojen maltillinen pidentäminen soveltuvilla kohteilla, sopivat lannoituskohteet, metsätuhoriskikohteet jne.). Informaatio-ohjausta edistävän hankehaun toteuttaa valtakunnallinen ilmastoyksikkö.

- Valmistellaan muutokset metsälakiin sekä metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annettuun valtioneuvoston asetukseen siten, että metsälainsäädäntö tukee tavoitetta metsien kasvatustiheyden ylläpitämisestä ja siitä, että hakkuun jälkeen uusi hyväkasvuinen metsä saadaan alulle viipymättä.

Lisäksi ilmastotoimenpiteiden toteutumista pyritään edistämään vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden kautta osana kansallista ja EU:n politiikkakehystä, edistämällä tulosperusteisten rahoitusmallien ja tarjouskilpailumenettelyn soveltamista sekä kanavoimalla muuta julkista tai yksityistä rahoitusta sekä EU- ja KV-rahoitusta ilmastotoimenpiteiden toteutukseen. Tässä työssä uudella valtakunnallisella ilmastoyksiköllä on merkittävä rooli alueellisten toimijoiden tukemisessa. Lisäksi toimien edistämisessä korostuu informaatio-ohjauksen rooli sekä osaamisen, koulutuksen ja neuvonnan edistäminen.

Maankäyttösektorin tilannekuva on muuttunut merkittävästi kuluneen vuosikymmenen aikana. Pikaennakkotiedon mukaan maankäyttösektori oli 13,5 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin suuruinen päästölähde vuonna 2024. Metsämaa-maankäyttöluokka on muuttunut päästölähteeksi vuodesta 2021 alkaen, koska puuston nielu ei enää riitä kattamaan metsien maaperän kasvaneita päästöjä.

Tilannekuvan muutosta selittävät etenkin menetelmämuutokset, korkealla pysyneet hakkuutasot, suo- eli turvemaametsien kasvaneet maaperän hiilidioksidipäästöt, kivennäismaametsien maaperänielun ja karikesyötteen hiipuminen ja puuston kokonaisbiomassan (yhteensä lehdet, oksat, runko, juuristo) kasvun pienentyminen. Lisäksi Venäjän puuntuonnin asteittainen väheneminen 2008 vuodesta lähtien ja loppuminen kokonaan vuonna 2022 on vaikuttanut kotimaisen puun kysyntään, minkä vuoksi hakkuumäärät ovat nousseet vuosituhannen alun tasoon verrattuna ja pysyneet viime vuosina suhteellisen korkealla tasolla, vaikka vuosittaista vaihtelua onkin ollut. Hakkuiden kasvuun on myös vaikuttanut teollisuuden, erityisesti sellu- ja paperiteollisuuden, raakapuun kysyntä. Samalla energiantuotannossa on alettu hyödyntää yhä enemmän puupolttoainetta ja -sivutuotteita, mikä on lisännyt kotimaisen puun tarvetta. Myös maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöjen laskentamenetelmiä on kehitetty, ja valtakunnan metsien inventoinnista on saatu päivitettyä tietoa puustosta, mitkä ovat osaltaan tuoneet näkyviin metsämaan nielun heikentymisen.

Luonnonvarakeskuksen tietojen mukaan runkopuun kokonaishakkuumäärä vuonna 2024 oli 73,8 miljoonaa kuutiometriä. Runkopuun hakkuukertymä on ollut keskimäärin 65,1 miljoonaa kuutiota ajanjaksolla 2000–2024. Vuoden 2024 tietojen mukaan tukki- ja kuitupuuta hakattiin teollisuuden käyttöön ja vientiin yhteensä 62,1 miljoonaa kuutiometriä. Hakkuut olivat yhden prosentin suuremmat kuin viimeisen viiden vuoden aikana keskimäärin. Energiapuuta korjattiin noin 11,3 miljoonaa kuutiometriä. Hakkuukertymä eli kaikki käyttöön hakatun runkopuun kokonaismäärä sisältää puun markkinahakkuiden lisäksi pientalojen polttopuun ja metsänomistajien omaan käyttöön hakatun kotitarvepuun.

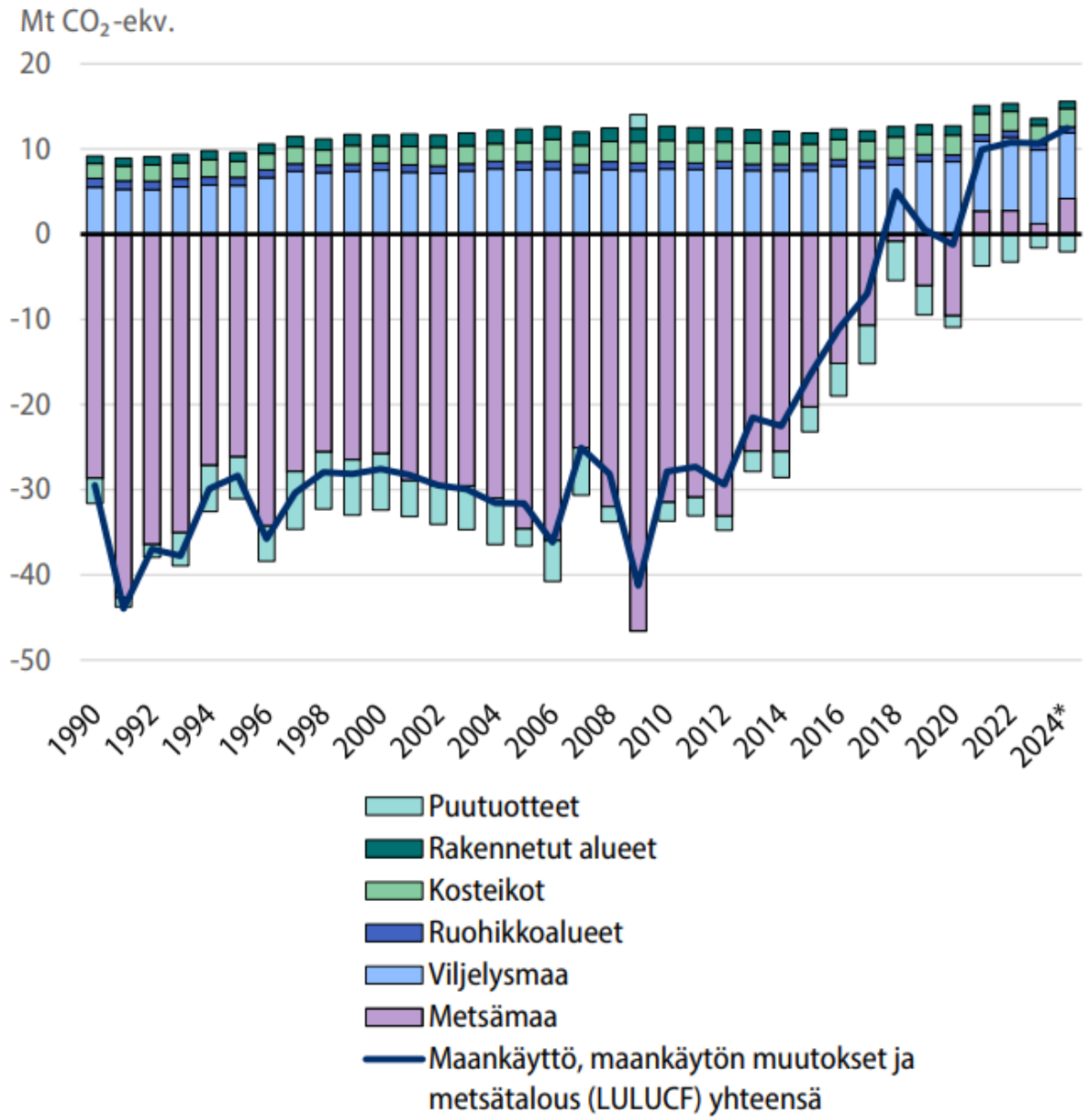

*Maankäyttöluokittaiset päästöjen ja poistumien summat maankäyttösektorilla ja sektorin yhteenlasketut päästöt ja poistumat (nettonielu/nettopäästö) vuosina 2000–2024. *Vuoden 2024 tieto on pikaennakkotieto, joka sisältää ennakkoarviot metsämaalle, puutuotevarastolle ja viljelysmaalle, kun taas muiden maankäyttöluokkien tiedot vastaavat edeltävän vuoden lukuja (Mt CO2 -ekv.) Lähde: Ilmastovuosikertomus 2025*

Ilmastolaissa säädetty vuoden 2035 hiilineutraaliustavoite perustui oletukseen maankäyttösektorin nykyistä huomattavasti korkeammasta nettonielun tasosta, joka ei tarkentuneen tiedon valossa näytä todennäköiseltä. Tämänhetkisen tilannekuvan mukaan alijäämä suhteessa EU:n LULUCF-velvoitteeseen velvoitekaudella 2021–2025 olisi 110–115 Mt CO2-ekv ilman asetuksen mukaisia joustoja. Arviossa ei ole otettu huomioon vuoden 2024 pikaennakkotietoja. Lopulliset tiedot alijäämän suuruudesta saadaan vasta vuonna 2027, kun viimeistä velvoitevuotta 2025 koskevat kasvihuonekaasuinventaariotiedot ovat käytettävissä. Tilannekuva elää ja tarkentuu, mutta selvää on, että nieluja on vahvistettava myös seuraavalla velvoitekaudella 2026–2030. Ilmastotavoitteiden saavuttamisessa nielujen rooli ei voi olla suuri ilman merkittäviä muutoksia hoidetun metsämaan osalta ja ilmastotoimien tehostamista myös muilla sektoreilla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että maankäyttösektoria on haastavaa palauttaa takaisin nettonieluksi ilman puuston hakkuumäärien alentumista.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Ilmastonmuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan toimia, joilla muuttuvan ilmaston laajasti yhteiskuntaan ja ekosysteemeihin kohdistuvia vaikutuksia ja seurauksia ennakoidaan, niihin varaudutaan ja sopeudutaan. Ihmisen toiminnasta johtuvien päästöjen jo aikaansaamat muutokset ilmastojärjestelmässä voimistuvat edelleen eikä kaikilta negatiivisilta seurauksilta voida välttyä.

Vaikka ilmastonmuutoksen seuraukset Suomessa eivät ole yhtä äkillisiä tai mittasuhteiltaan yhtä suuria kuin ilmastonmuutokselle alttiimmilla ja haavoittuvimmilla alueilla, ne edellyttävät silti konkreettisia, ennakoivia sopeutumistoimia. Vuosien ja joskus jopa vuosikymmenien päähän ajoittuvia riskejä on parhaiten mahdollista ja kustannustehokkainta lievittää jo ennalta. Hillintätoimien avulla pyritään välttämään pahimmat vaikutukset, mutta on välttämätöntä panostaa jatkossa yhä enemmän ennakoiviin toimiin ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi ja ilmastoriskien hallitsemiseksi. Lisäksi on vahvistettava keinoja, joilla muuttuvan ilmaston tuomista mahdollisuuksista voidaan hyötyä esimerkiksi maa- ja metsätaloudessa.

Ilmastolain mukaisen kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman (KISS2030) visiona on varmistaa pitkällä aikavälillä hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa. Visiolla pyritään siihen, että vääjäämätön ilmastonmuutos ei heikennä luonnon, ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointia ja turvallisuutta. Suunnitelman visiosta johdetut päämäärät tarkentavat ilmastolakiin kirjattua sopeutumisen tavoitetta ilmastokestävyyden vahvistamisesta ja ilmastoriskien hallinnasta:

- PÄÄMÄÄRÄ 1: Yhteiskunnan toimijoilla on vahva tahto sopeutua ilmastonmuutokseen.
- PÄÄMÄÄRÄ 2: Yhteiskunnan toimijoilla on käytössään tehokkaat keinot sekä luontoon että yhteiskuntaan kohdistuvien ilmastonmuutokseen liittyvien riskien arvioimiseksi, ennaltaehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi.
- PÄÄMÄÄRÄ 3: Yhteiskunnan toimijoilla on kyky ennaltaehkäistä, varautua ja hallita sekä luontoon että yhteiskuntaan kohdistuvat ilmastonmuutokseen liittyvät riskit.

Päämääriä kohti mennään 24 tavoitteen ja niiden saavuttamiseksi määriteltyjen toimenpiteiden avulla. Tavoitteet ja toimenpiteet on jaoteltu kymmenen teeman alle, jotka ovat: Kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi, Kokonaisturvallisuus ja yleinen huoltovarmuustyö, Ruoka- ja ravitsemusturva, Infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö, Uusiutuvien luonnonvarojen käyttö ja hoito, luonnon monimuotoisuus, luontopohjaiset ratkaisut ja kuivuusriskien hallinta, Terveyden suojelu ja edistäminen, Kulttuuriperintö ja -ympäristö, Alue- ja kuntatason ilmastoriskien hallinta, Kansainvälinen yhteistyö sekä Tietopohja, viestintä ja seuranta. Lisäksi suunnitelmassa määritetään neljä lisävalmistelua edellyttävää teemaa, joita ovat saamelaisten ilmastonmuutokseen sopeutumisohjelma, osaamisen kehittäminen, työsuojelun kehittäminen sekä julkiset hankinnat.

Sopeutumissuunnitelman toimeenpanoa edistetään maa- ja metsätalousministeriön johdolla laajapohjaisessa toimeenpanoryhmässä. Alkuvaiheessa toimia on kohdennettu erityisesti alueellisten ilmastoriskien hallinnan kehittämiseen sekä vahvistamaan ja lisäämään tietoisuutta ilmastoturvallisuudesta kansallisella ja alueellisella tasolla. Suunnitelman toimeenpanon edistämiseksi on kehitetty eri toimialojen tarpeeseen tietopohjaa ja työkaluja muun muassa kuivuus- ja meritulvariskeistä, metsätuhojen hallinnasta ja varautumisesta sekä väyläverkostoon kohdistuvista riskeistä. Vuonna 2025 käynnistetään suunnitelman ilmastolain mukainen väliarviointi.

Vuonna 2023 käynnistynyt ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö on kehittänyt sopeutumisen asiantuntijapalveluita alueiden ja kuntien ilmastotyöhön ilmastoriskien tunnistamiseksi ja sopeutumistoimien suunnittelun tueksi. Lisäksi ilmastoyksikkö kehittää vuorovaikutuksellista verkostoyhteistyötä sekä sopeutumisen koulutuskokonaisuutta ammatillisen osaamisen parantamiseksi. Suomen ympäristökeskuksessa syksyllä 2023 käynnistyneessä SOPUTIE-hankkeessa kehitetään edelleen sopeutumistiedon saatavuutta sekä sopeutumisen seurantaa.

Luonnonvarakeskuksen johdolla valmisteltu KISS2030 (KISS LIFE) suunnitelma jäi varasijalle komission vuoden 2024 rahoituspäätöksissä. Rahoitusta haetaan uudelleen vuoden 2025 haussa. KISS LIFE

hankkeen tarkoituksena on vahvistaa kansallisen sopeutumissuunnitelman toimenpiteiden toimeenpanoa merkittävällä EU-rahoituksella. Hanke tukee myös LIFE-ohjelman tavoitteita tukemalla tietoisuuden lisäämistä ja valmiuksien kehittämistä aktiivisten sidosryhmien kautta sekä kehittämällä, pilotoimalla ja levittämällä parhaita sopeutumiskäytäntöjä ja politiikkalähestymistapoja.

Kansallisen sopeutumissuunnitelman tavoitteiden ja toimien rinnalla sopeutumisen edistämiseksi ja ilmastonkestävyyden vahvistamiseksi tarvitaan yhä suuremmassa määrin konkreettisia toimia ja rahoitusta eri hallinnonaloilla, alueilla ja kunnissa. Myös julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä tulee jatkossa tiivistää.

Jakelu Eduskunnan ympäristövaliokunta

Tiedoksi MMM RO Markkinayksikkö, Birgitta Vainio-Mattila
MMM LVO Luonnonvara- ja vesitalousyksikkö, Jaana Kaipainen